

ZAŠTITA OKOLIŠA

Uređuje: Vjeročka Vojvodić

Novosti | svibanj, 2018.

European Environment Agency

EU: Smanjenje ukupnih emisija stakleničkih plinova u 2016. godini, dok se emisija štetnih plinova uzrokovanih prometom i dalje povećava

Izvor | EEA, Vijesti | 31. svibnja 2018.

Ukupne emisije stakleničkih plinova u Europskoj uniji (EU) smanjile su se za 0,4 % u 2016. godini, prema najnovijim službenim podacima koje je objavila Europska agencija za okoliš (EEA). Manja uporaba ugljena za proizvodnju topline i električne energije bila je dovoljna da se smanji ukupna emisija unatoč porastu emisija u transportu već treću godinu zaredom.

Slika 1 – © Ben Koorengel (Unsplash.com)

Godišnji izvještaj EEA-a (*Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2016 and inventory report 2018*) o stakleničkim plinovima pokazuje smanjenje ukupnih emisija stakleničkih plinova u EU-u tijekom 2016. u odnosu na 2015. godinu. U razdoblju od 1990. do 2016. neto emisija stakleničkih plinova smanjena je za 22,4 %, nadmašujući cilj od 20 % za smanjenje do 2020. godine. Te brojke uključuju emisije iz međunarodnog zrakoplovstva koje su pokrivene ciljevima EU-a, ali ne obuhvaćaju nacionalne zbrojeve prema okvirnoj konvenciji UN-a o klimatskim promjenama (UNFCCC).

Trendovi i upravljači emisija stakleničkih plinova u EU-u u 2016. godini, koji su isti dan objavljeni (*'Trends and drivers in greenhouse gas emissions in the EU in 2016'*), pokazuju da je smanjenje emisije u 2016. godini bilo uglavnom zbog uporabe manje ugljena za proizvodnju topline i električne energije. Emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa povećavaju se treću godinu za redom. Emisije u stambenom i poslovnom sektoru također su porasle jer je zima 2016. bila nešto hladnija od zime 2015. godine.

Analiza EEA-a pokazuje da su se emisije stakleničkih plinova iz EU-a smanjile od 1990. kao rezultat zajedničke politike, ekonomskih čimbenika i prosječno blažih zima. Najveće smanjenje emisija učinjeno je u energetske sektoru, zbog poboljšanja energetske učinkovitosti, povećane uporabe obnovljivih izvora energije i manje ugljik-intenzivnih mješavina fosilnih goriva: više plina, manje ugljena i ulja.

Ipak, analiza upozorava da unatoč pozitivnom razvoju događaja u 2016. godini već postoje naznake da će emisije stakleničkih plinova u EU-u porasti u 2017. godini. EEA će objaviti preliminarne procjene emisija u jesen 2017.

Ostali ključni nalazi

Dogodilo se smanjenje emisije stakleničkih plinova u EU-u od 0,4 % u 2016. godini, dok je bruto domaći proizvod (BDP) porastao za 2,0 %. Očekuje se da će se emisije još više smanjivati kako se BDP po stanovniku povećava, što pokazuje da rastuća ekonomija i rješavanje klimatskih promjena mogu ići ruku pod ruku.

U Ujedinjenom Kraljevstvu i Španjolskoj postignuto je najveće smanjenje emisija stakleničkih plinova u apsolutnim količinama u EU-u 2016. godine. Smanjenje je u tim zemljama bilo uglavnom zbog manje potrošnje krutih goriva (uglavnom ugljena) u sektoru energetike. Došlo je do relativno velikog povećanja emisija u Poljskoj, posebno u sektoru cestovnog prometa.

Emisije koje pokriva sustav trgovanja emisijama EU-a (ETS) smanjile su se 2016. godine, posebno u sektoru opskrbe energijom (uglavnom proizvodnja električne energije i topline) i industrije (uglavnom željezo i čelik). Smanjenje emisije elektroenergetskog sektora, kako je već kazano, rezultat je snažnog pada potrošnje ugljena.

Prema podacima Eurostata došlo je također do pada proizvodnje nuklearnih elektrana. To je neutralizirano povećanjem uporabe obnovljivih izvora energije.

U usporedbi s 1990., ekonomija EU-a rabi manje energije i to učinkovitije uz niže emisije stakleničkih plinova. Poboljšana energetska učinkovitost i dalje će igrati ključnu ulogu u smanjenju budućih emisija, no bit će potrebni daljnji napor kako bi se postigao zajednički cilj EU-a od 40 % do 2030. godine.

Zemljopisna pokrivenost analiza

Austrija, Belgija, Bugarska, Hrvatska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luxemburg, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska i Velika Britanija.

Dobre vijesti za kupaće: velika većina europskih plaža ima izvrsnu kvalitetu vode

Izvor | European Environment Agency, News, Topics Environment and health Water and marine environment | 29. svibnja 2018.

Unatoč nešto slabijim rezultatima, 85 % plaža diljem Europe kontroliranih tijekom 2017. zadovoljilo je najstrože standarde Europske unije te dobilo ocjenu “izvrstan” za kvalitetu vode u kojoj uglavnom nema nikakvih onečišćujućih tvari. To su podatci iz objavljenog najnovijeg godišnjeg izvješća o kvaliteti vode za kupanje u Europi. Rezultati su dobar pokazatelj gdje se ovoga ljeta može pronaći najbolja voda za kupanje.

“Smanjivanjem onečišćenja vode povećava se dobrobit europskih građana, ali i životinjskog i biljnog svijeta. No ne smijemo se opustiti. Za održavanje čistoće vode za kupanje potrebna je trajna pažnja oblikovatelja politika, stoga je redovito praćenje i ocjenjivanje kupališta i dalje ključna zadaća” (izvršni direktor EEA-e Hans Bruyninckx).

Prošle je godine kontrolirano 21 801 mjesto za kupanje diljem Europe, a od toga se 21 509, odnosno 95,9 % nalazi u 28 država članica EU-a. Kako se navodi u izvješću Europske agencije za okoliš (EEA) i Europske komisije, gotovo su sve plaže zadovoljile minimalne zahtjeve u skladu s pravilima EU-a. Albanija i Švicarska sudjeluju u tom ispitivanju te su izvijestile o kvaliteti vode na svoja 292 kupališta.

Prema detaljnim rezultatima došlo je do malog pada u broju kupališta u EU-u koja zadovoljavaju najviše standarde za izvrsnu

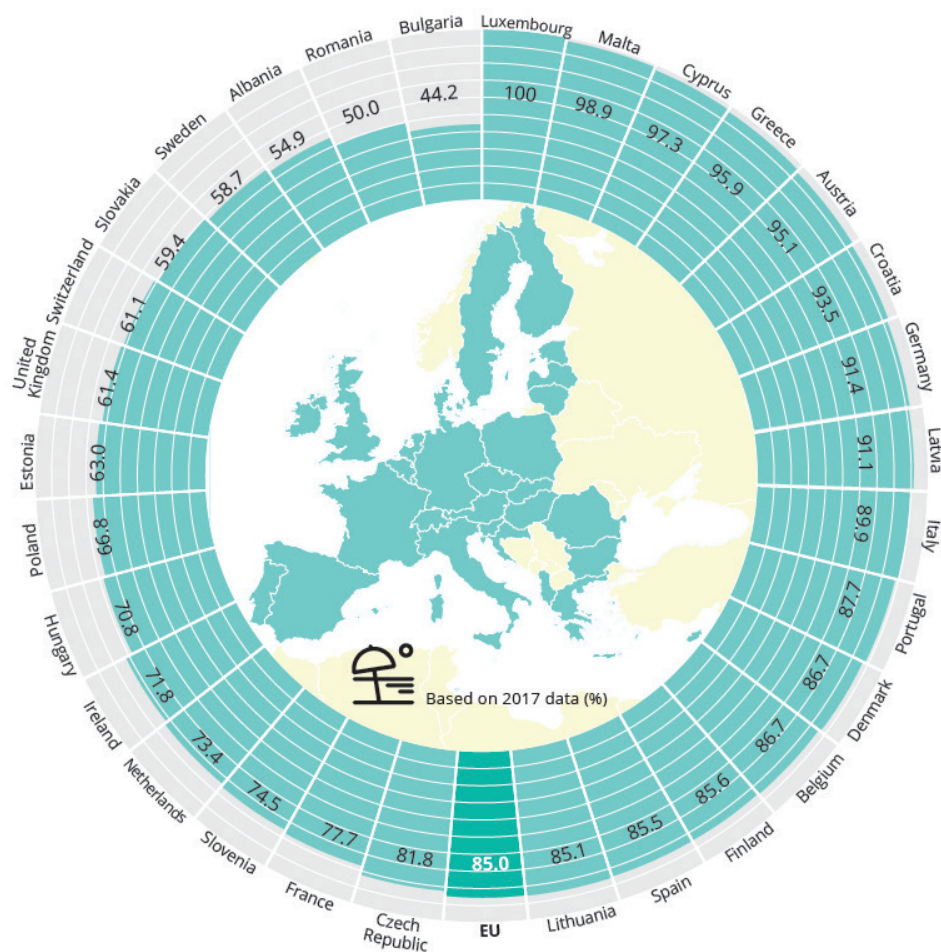

Slika 2 – © Peter Kristensen, EEA

ocjenu, odnosno minimalne zahtjeve kvalitete kako je utvrđeno EU-ovom Direktivom o vodi za kupanje. Diljem Europe broj kupališta s “izvrsnom” kvalitetom vode neznatno je smanjen s 85,5 % u 2016. na 85 % prošle godine. Slično tome, postotak kupališta koja su postigla minimalni “zadovoljavajući” status smanjio se s 96,3 % na 96,0 %. Razlog tog neznatnog smanjenja leži u djelovanju ljetnih kiša na rezultate ispitivanja te u promjenama metodologije u Rumunjskoj i Švedskoj.

Ukupan broj mjesta s “lošom” vodom za kupanje u cijelom EU-u, Albaniji i Švicarskoj ostao je uglavnom nepromijenjen u odnosu na 2016., tj. pao je s 1,5 % u 2016. na 1,4 % u 2017.

Karmenu Vella, europski povjerenik za okoliš, pomorstvo i ribarstvo, izjavio je: “Europljani se mogu ponositi kvalitetom svo-

Slika 3 – Udjeli mjesta za kupanje s izvrsnom kakvoćom vode u europskim zemljama

je vode za kupanje. Tu kvalitetu održavamo zahvaljujući dobroj suradnji i stalnom praćenju. Pritom svatko ima određenu ulogu: industrija, lokalna uprava i službe te građani. Drago nam je potvrditi da je europski duh suradnje u području vode za kupanje vrlo živ i ostvaruje dobre rezultate na korist građanima. Ako tome dodamo nedavno predložene mjere za uklanjanje plastike iz naših mora, jasno je da je ovo jako dobra godina za europska mora, jezera i plaže."

Kvaliteta vode za kupanje u Europi uvelike se popravila u posljednjih 40 godina otkako je EU-ova Direktiva o vodi za kupanje stupila na snagu. Tom je direktivom uvedeno djelotvorno praćenje i upravljanje, a rezultat je drastično smanjenje količine nepročišćenih ili djelomično pročišćenih otpadnih voda iz kućanstava i industrije koja se ispušta u vodotokove. Stoga je sve veći broj kupališta koja ne samo zadovoljavaju minimalne standarde kvalitete već se kvaliteta vode popravila i zadovoljava najviše standarde. Uz ovogodišnje izvješće Europska agencija za okoliš objavljuje i ažuriranu interaktivnu kartu s rezultatima za svako kupalište. Tu se mogu pronaći i ažurirana izvješća za pojedinačne zemlje te dodatne informacije o direktivi.

Glavni zaključci

U pet je zemalja 95 % ili više kupališta dobilo "izvrsnu" ocjenu kvalitete vode: Luksemburg (svih 12 mjesta na kojima se ispitivala voda za kupanje), Malta (98,9 % svih mjesta), Cipar (97,3 % svih mjesta), Grčka (95,9 % svih mjesta) i Austrija (95,1 % svih mjesta).

Sva ispitivana kupališta u Austriji, Belgiji, Cipru, Grčkoj, Hrvatskoj, Latviji, Luksemburgu, Malti, Rumunjskoj, Sloveniji i Švicarskoj imala su 2017. barem zadovoljavajuću kvalitetu vode (u skladu s minimalnim standardima kvalitete utvrđenima Direktivom o vodi za kupanje).

Tri zemlje s najvećim brojem kupališta s "lošom" kvalitetom vode jesu Italija (79 kupališta ili 1,4 %), Francuska (80 kupališta ili 2,4 %) i Španjolska (38 kupališta ili 1,7 %). U državama članicama EU-a najveći postotak "loše" vode za kupanje zabilježen je u Estoniji (četiri kupališta ili 7,4 %), Irskoj (sedam kupališta ili 4,9 %) i Ujedinjenoj Kraljevini (21 kupalište ili 3,3 %).

Kontekst

Onečišćenje vode fekalnim bakterijama trajan je rizik za ljudsko zdravlje, posebice na kupalištima. Kupanje na onečišćenim plažama ili jezerima može uzrokovati razne bolesti. Glavni su izvori onečišćenja otpadne vode te procjedne vode s farmi i poljoprivrednih zemljišta. To onečišćenje povećava se tijekom kišnih razdoblja i poplava zbog izlivanja otpadnih voda i otjecanja onečišćenih drenažnih voda u rijeke i mora. Sve države članice EU-a te Albanija i Švicarska prate svoja kupališta u skladu s odredbama EU-ove Direktive o vodi za kupanje. Pri ocjeni kvalitete vode za kupanje u skladu s Direktivom upotrebljavaju se vrijednosti dvaju mikrobioloških parametara: *Intestinal enterococci* i *Escherichia coli*. Prema propisima kvaliteta voda za kupanje razvrstava se kao "izvrsna", "dobra", "zadovoljavajuća" ili "loša", ovisno o utvrđenim razinama fekalnih bakterija. Ako je voda ocijenjena "lošom", država članica trebala bi poduzeti određene mjere kao što su zabrana kupanja ili isticanje obavijesti u kojoj se kupanje ne preporučuje, pružanje informacija javnosti i primjerene korektivne mjere.

Zemljopisna pokrivenost

Albanija, Austrija, Belgija, Bugarska, Hrvatska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Italija, Latvija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska i Velika Britanija.

AKTUALNO PLASTIKA U OKOLIŠU

18. siječnja 2018.

Jedna od šest priča o okolišu o kojima će se voditi računa u 2018. godini

2. Zagađivanje plastikom

Na temelju odluke Skupštine UN-a za okoliš 2017. godine, glavni fokus u 2018. bit će smanjivanje plastičnog onečišćenja ukidanjem vrećica za jednokratnu uporabu, zabranjivanjem mikrozrnaca u kozmetici te promicanjem primjene održivih alternativa. Očekuje se da će se na ovoj fronti tijekom 2018. godine vidjeti još važnih obavijesti, uključujući i one iz velikih multinacionalnih tvrtki.

Europska komisija – Europska strategija za plastiku

Zadnje ažuriranje | 28. svibnja 2018.

Cilj prve Europske strategije za plastiku u kružnoj ekonomiji usvojene u siječnju 2018. godine je promjena načina oblikovanja, upotrebe, proizvodnje i recikliranja plastičnih proizvoda u EU-u. Bolji dizajn plastičnih proizvoda, više recikliranja otpada od plastike, kvalitetnije recikliranje pomoći će u jačanju tržišta reciklirane plastike i omogućiti veću dodanu vrijednost za konkurentniju industriju plastike.

Ta je Strategija dio tranzicije Europe prema kružnom gospodarstvu, i pomoći će u zaštiti okoliša, smanjenju morskog smeća, emisijama stakleničkih plinova i ovisnosti o uvoznim fosilnim gorivima. Podržat će održivu i sigurniju potrošnju i proizvodnju plastike.

Biorazgradiva plastika se ne razgrađuje u oceanu

O složenosti problema uklanjanja plastike iz okoliša najbolje govori rasprava na Skupština UN-a za okoliš, tijela na najvišoj razini odlučivanja o okolišu. Navodimo samo jedan primjer.

Jacqueline McGlade, glavna znanstvenica u UN-ovom programu za okoliš izjavila je još prije dvije godine da ideje s biorazgradljivom plastikom nisu jednostavno rješenje: "Dobra je namjera, ali pogrešna. Mnogo proizvoda od plastike (polimerne strukture) deklariranih kao biorazgradljive, poput vrećica za kupovinu, razgrađuju se samo nakon dugotrajne izloženosti visokim temperaturama od 50 °C, a to nije moguće u prirodi, posebno u otvorenom moru. Također, takvi plosnati predmeti ne mogu plutati nego tonu na dno i ne mogu biti izloženi UV zračenju potrebnom za razgradnju".